

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders
Juli 2013 - 34e Jaargang, nr. 137

BESTUUR:

Voorzitter

R.W. Hemmes	Thorbeckelaan 74	2564 BS Den Haag	Telefoon 070 - 368 35 66
-------------	------------------	------------------	-----------------------------

Secretaris

G.J. Staal	Oranje Nassaulaan 52	3708 GE Zeist	Telefoon 030 - 692 27 92
E-mail: staalgj@gmail.com			

Penningmeester

Ch.H. Bartelings	Thomas Jeffersonlaan 437	2285 AP Rijswijk	Telefoon en fax 070 - 394 14 67
E-mail: ch.h.bartelings@planet.nl			

LEDEN:

R.A. Grisnigt	Canadalaan 25	4631 NT Hoogerheide	0164 - 61 34 15
---------------	---------------	---------------------	-----------------

J.A. Bakker, Evenementencommissie	Zeekant 92g	2586 JB Den Haag	070 - 354 02 45
J. de Mos, Evenementencommissie	Marjorystraat 25	3151 SK Hoek v. Holland	0174 - 38 21 83

Schakel redactie

Ch.H. Bartelings	Thomas Jeffersonlaan 437	2285 AP Rijswijk	Telefoon en fax 070 - 394 14 67
E-mail: ch.h.bartelings@planet.nl			

Bankrekeningen:

ING Bank : 35 95 00
ABN-AMRO Bank: 54.55.46.826

Website: www.engelandvaarders1940-1945.nl

Het volgende nummer verschijnt in oktober 2013.
Gaarne hiervoor bestemde kopij inzenden vóór 1 september 2013.

JULI 2013

Gelukkig is de zomer aangekomen en kunnen we weer genieten van het mooie weer. Mede daardoor verliep de Engelandspiel-herdenking prima, evenals de herdenking op de Dam. De speech die de generaal b.d. van Uhm daar hield heeft menigeen ontroerd. Heel bijzonder!

Onze oproep om mee te denken over de reünie heeft niet zoveel reacties opgeleverd als wij hadden verwacht, maar toch voldoende om het bestuur te doen besluiten om een laatste (jaarlijkse) reünie te houden in de Zwaluwenberg, het Hoofdkwartier van de Inspecteur der Krijgsmacht, tevens Inspecteur der Veteranen, waarvoor wij een uitnodiging hebben gekregen. Deze wordt gepland op woensdag 25 september van 11:00 tot 16:30 uur. Elders in deze Schakel vindt u daar meer over.

De abdicatie van onze Koningin Beatrix en de inhuldiging van Koning Willem Alexander zijn door heel veel mensen gevolgd op TV. Het Bestuur was wat verwonderd dat geen beroep werd gedaan op ons Genootschap om mee te werken aan de ceremonie, terwijl bij de inhuldiging van Koningin Beatrix vrijwel elke functie werd bezet door een Engelandvaarder. Kennelijk is het verleden niet meer belangrijk en is de huidige blik gericht op de toekomst, want niemand van ons was ook uitgenodigd. Dat is niet onjuist, als het verleden maar niet wordt vergeten, noch de lessen die uit het verleden zijn geleerd.

Overigens wensen wij onze Koning en Koningin een gelukkige, lange en gezonde regeerperiode en zullen wij hen steunen waar dat mogelijk is, mocht daarom worden gevraagd. Prinses Beatrix wensen wij een welverdiende rust en wij hopen Haar nog menig maal te mogen ontmoeten.

De herdenking in Wageningen verliep goed. Er deden weinig Engelandvaarders mee en ik heb geen klachten gehoord. Uw voorzitter mocht een verhaal houden in de Kerk, waarbij ik de nadruk heb gelegd op het feit dat niet elke Duitser in de Tweede Wereldoorlog een nazi was en dat de Duitsers van nu, waarmee wij het Europa van de Toekomst moeten bouwen, zich generen voor de daden van de Duitsers van Toen. Gelukkig was er veel bijval.

Ik hoop dat veel Engelandvaarders de gelegenheid hebben gehad om op enigerlei wijze mee te doen aan de Veteranendag en dat ik velen van u mag ontmoeten bij onze Herdenking van Koningin Wilhelmina in Delft op 31 augustus en op onze laatste reünie in de Zwaluwenberg op 25 september.

Ik kijk naar u uit.

Rudi Hemmes

HERDENKING 2013 OP EREVELD TE LOENEN

Op zaterdag 4 mei 2013 vond de jaarlijkse kranslegging op het ereveld Loenen plaats. Er waren tegen de 2000 mensen aanwezig. Opvallend was het aantal families die met een gezin een bezoek brachten aan deze herinneringsdag. Velen legden aan het eind van de plechtigheid een bloemetje bij een graf. Het was prachtig weer, de sfeer was intiem. Het ereveld lag er mooi verzorgd bij. De kapel waarin zich de wandborden met de namen van de op weg naar de vrijheid omgekomen Engelandvaarders bevinden had een nieuw verfje gekregen.

De politicus en oud burgemeester van Amsterdam Job Cohen hield de herinneringsrede. Hij memoreerde in eerste plaats dat wij allemaal persoonlijke herinneringen hebben aan voorvallen in de oorlog. Wanneer wij wegvallen is de plaats waar dit gebeurde zonder die bijzondere betekenis geworden. Daarom is het goed dat er herinneringsplaatsen zijn zoals dit Erekerkhof in Loenen. Want het gaat om onze vrijheid. Vrijheid is een bijzonder goed. Vrijheid is niet overal gewoon. Onze vrijheid is van groot belang.

Verschillende andere sprekers belichtten aspecten van de herdenking van onze geliefde doden. Het Erekerkhof is nog steeds in gebruik. Ook tijdens de internationale vredesmissies gesneuvelde militairen kunnen hier worden begraven.

Namens het genootschap Engelandvaarders legde de secretaris een mooie krans in de kleuren rood, wit, blauw en oranje.

Jan Staal

HERDENKING BIJ HET ENGELANDSPIEL MONUMENT _____

Zoals in de voorgaande jaren, was de herdenkingsplechtigheid bij het Englandspiel monument op 4 mei j.l. in Den Haag weer een zeer indrukwekkende gebeurtenis.

Om 15.00 uur werd de Nederlandse vlag halfstok gehesen, gevolgd door de Last Post uitgebracht door een trompetter van de Koninklijke Marine, die daarna het Wilhelmus ten gehore bracht, dat door de vele belangstellenden ontroerd werd meegezongen.

Aan de hand van een verslag opgesteld door Rudi Hemmes, memoreerde mevrouw Bol namens de gemeente Den Haag uitvoerig het lot vanuit Engeland gedropte agenten waaronder vele Engelandvaarders, die door verraad in handen van de bezetter vielen, bekend als het Englandspiel.

Zeer treffend zijn de woorden die in het indrukwekkende Englandspiel monument van een vallende engel zijn vereeuwigd: 'Zij sprongen in de dood'.

Bijzonder mooi waren de vele kransen en bloemen van de nabestaanden en betrokken organisaties waaronder het Samenwerkend Verzet (met in de rood-wit-blauwe linten de woorden: "Den Vaderland Getrouwe") door de voorzitter Rudi Hemmes en namens het Genootschap Engelandvaarders door Ted van Meurs en Jan Bakker. Hierna volgde een defilé van alle aanwezigen langs het monument, waarop een ieder "Halt en Front" maakte.

Eén van de gedropte Engelandvaarders, die na arrestatie wist te ontkomen, was Bram Grisnigt, die ook een krans legde.

Al met al een zeer indrukwekkende plechtigheid, die eer deed aan de gesneuvelde helden.

Voor hen die het indrukwekkende Englandspiel monument alsnog willen bezoeken is het adres in Den Haag aan de rand van het Scheveningse Bos, bij de waterpartij aan het Van Stolkpark achter het Crown Plaza Hotel, voorbij het Promenade Hotel.

Jan Bakker

BENOEMING TOT EREBURGER VAN DEN HAAG _____

In juni van dit jaar werd onze voorzitter verrast met de benoeming tot ereburger van Den Haag wegens zijn verdiensten voor de gemeente en ontving uit handen van burgemeester Jozias van Aartsen de daarbij horende gemeentelijke gouden Erepennen.

Zoals bekend was de voorzitter betrokken bij de bevrijding van Den Haag met de Prinses Irene Brigade en heeft naast zijn inzet voor Oud-Strijders van de Brigade het voorzitterschap van ons Genootschap sinds 1987 en van de Stichting Samenwerkend Verzet nog bestuursfuncties van verschillende Haagse verenigingen en stichtingen.

CHB

Foto: Omroep West

Zoals waarschijnlijk bij velen bekend, is de Prinses Juliana kazerne in het voorjaar van 2013 door bezuinigingen gesloten. Tijdens de reünie op 14 september 2012 op de Prinses Juliana kazerne, heeft de afgevaardigde van de Inspecteur Generaal der Krijgsmacht (tevens Inspecteur der Veteranen), Kolonel W. Wiersma, aangeboden om onze reünie in 2013 te houden op het Landgoed de Zwaluwenberg, het onderkomen van de IGK.

Programma:

Vanaf 11.00 uur	Aankomst van de reünisten, begeleiders en gasten. Registratie. Koffie, thee en gebak.
Ca. 11.00 uur	Bar open voor aperitief.
Ca. 11.30 uur	Welkomstwoord van de voorzitter.
Ca. 13.30 uur	Gebruik maaltijd.
Ca. 15.30 uur	De voorzitter sluit de reünie af na de maaltijd, daarna foto's bekijken. Koffie en naborrelen.
Ca. 16.30 uur	Einde reünie

Bezoekers van de Zwaluwenberg dienen er rekening mee te houden dat ze zich moeten kunnen legitimeren bij de ingang van de Zwaluwenberg.

De kosten voor deelname aan de reünie bedragen € 20 per persoon. De penningmeester verzoekt het verschuldigd bedrag vóór 10 september a.s. over te maken door middel van een overschrijving van de eigen bankrekening in Nederland of met de bijgevoegde acceptgiro. Vanuit het buitenland eventueel contant per post.

Onze bankrekeningnummers zijn bij de ABNAMRO: 545546826 en bij de ING: 359500, allebei t.n.v. Penningmeester Genootschap Engelandvaarders te Rijswijk.

Voor het doorgeven van de namenlijst ten behoeve van de beveiliging verzoekt de penningmeester de namen van de deelnemers (eventueel met die van partners/begeleiders) vóór 10 september a.s. op te geven per post of per e-mail.

Adres: Ch. H. Bartelings, Thomas Jeffersonlaan 437, 2285 AP Rijswijk ZH,
E-mail: ch.h.bartelings@planet.nl

Beste Engelandvaarders en Engelandvaarsters, wij van het bestuur stellen jullie aanwezigheid ook dit keer weer zeer op prijs, dus als het enigszins kan: probeer ook dit jaar naar de reünie te komen!

De Evenementencommissie.

Bezoekadres:
Landgoed de Zwaluwenberg
Utrechtseweg 225
1213 TR Hilversum

Routebeschrijving auto

Vanuit richting Amsterdam:

- A1 richting Amersfoort;
- verkeersplein Eemnes de A27 richting Utrecht;
- afslag Hilversum (afrit 33);
- eerste verkeerslicht linksaf richting Loosdrecht;
- bij rotonde linksaf richting Maartensdijk;
- na 2900 meter aan de linkerhand inrit De Zwaluwenberg.

Vanuit richting Apeldoorn:

- A1 richting Amersfoort;
- verkeersplein Eemnes de A27 richting Utrecht;
- afslag Hilversum (afrit 33);
- eerste verkeerslicht linksaf richting Loosdrecht;
- bij rotonde links af richting Maartensdijk;
- na 2900 meter aan de linkerhand inrit De Zwaluwenberg.

Vanuit richting Utrecht:

- A27 richting Hilversum;
- afslag Bilthoven/Maartensdijk (afrit 32);
- Maartensdijk volgen (provinciale weg);
- rotonde Maartensdijk rechtdoor richting Hollandse Rading;

- Hollandse Rading verkeerslichten rechtdoor richting Hilversum;
- bij rotonde rechts aanhouden richting Hilversum;
- na 150 meter aan de rechterhand inrit De Zwaluwenberg.

Routebeschrijving openbaar vervoer

- Uitstappen bij NS-station Hollandse Rading;
- de loopafstand is 10 tot 15 minuten;
- voorbij fietsenstalling richting verkeerslicht;
- bij verkeerslicht rechtsaf;
- bij rotonde rechts aanhouden;
- na 150 meter aan de rechterhand inrit De Zwaluwenberg.

Indien u opgehaald wilt worden vanaf het station is dit geen enkel probleem. Meldt u zich dan even bij Sarah Beauchamp (06-51980700) en er wordt vervoer geregeld van het station naar de Zwaluwenberg.

ENGELANDVAARDERS IN LEIDSCHENDAM VEREEUWIGD

'Het is goed dat generaties van nu en straks kennis kunnen nemen van wat toen op deze plek is gebeurd en wat mensen voor de vrijheid van anderen in de waagschaal hebben gesteld.' Aldus burgemeester Hans van der Sluijs tijdens de onthulling vorige week donderdag van een herinneringsbord, waarop het verhaal wordt verteld over de 'Engelandvaarders' die tijdens WOII via de Van Ravesteijnwerf hulp kregen bij hun poging naar Engeland uit te wijken. Het bord, een drieluik, bevindt zich op de hoek van de Sluiskant/Plaspoelkade bij het gemaal van Delfland, de plek waar de werf destijds was gelegen.

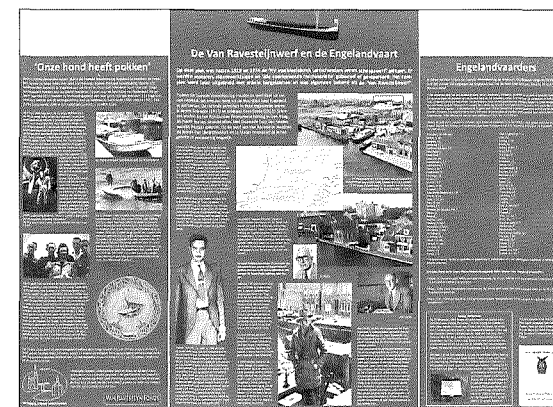
Op de werf in Leidschendam werden bootjes voor de Engelandvaart zo zeewaardig mogelijk gemaakt. Schipper Kees Koole bracht de bootjes - de Engelandvaarders verborgen in het ruim - met zijn 'Nooit Volmaakt' dwars door Zuid-Holland via de Vliet, de Schie, Nieuwe Maas, Oude Maas en door het Spui naar het Haringvliet. Daar was het startpunt van de tocht over de Noordzee. 'Het is lastig, zo niet onmo-

gelijk, vanuit onze comfortabele positie van vandaag, levend in vrijheid en welvaart, ons voor te stellen voor welke ongeloflijk moeilijke beslissingen deze mensen hebben gestaan. De risico's waren groot, voor henzelf, voor hun familie en voor hun bedrijf. Wie ontdekt werd, belandde in de

gevangenis of in een concentratiekamp, maar in een aantal gevallen ook voor een Duits vuurpeloton.' De bijeenkomst werd bijgewoond door nog in leven zijnde Engelandvaarders en nabestaanden van de velen van wie zij hulp kregen. In totaal hebben tenminste 72 personen dankzij het netwerk van ir. Anton Schrader, schipper Koole en de broers Jo en Pier Meijer een poging tot Engelandvaart kunnen doen. Van hen kwamen er 47 veilig in Engeland aan. Onder hen ook de latere PvdA-politicus Jaap Burger. Ook konden drie boven Nederland door Duitse jachtvliegtuigen neergehaalde RAF-militairen via het netwerk in Leidschendam naar Engeland terugkeren. Om die reden was namens het Defence Team van de Britse ambassade luitenant Jenna Kelway bij de herdenking aanwezig. Luitenant-kolonel J. Koedijk vertegenwoordigde de Commandant Luchtmacht, vanwege de vermelding van de namen van Nederlandse militairen op het bord.

Het schip van Koole, de 'Nooit Volmaakt', was eveneens van de partij en zal in september tijdens de Vlietdagen en Open Monumentendag in Leidschendam te bezichtigen zijn. Vereniging Erfgoed Leidschendam, initiatiefnemer van de herdenking, zal dan op de boot een tentoonstelling over haar activiteiten verzorgen en bezoekers een kijkje geven in het Museum Engelandvaarders, dat in 2014 in Noordwijk mede op haar initiatief zal worden geopend.

Vereniging Erfgoed Leidschendam

In onze serie over Engelandvaarders die de overtocht per kano maakten gaat het deze keer over Bernhard Ruesink en Freddy van der Upwich, die maar liefst drie pogingen deden voor ze daadwerkelijk in Engeland arriveerden.

Bernhard Ruesink en Freddy van der Upwich hadden beide een Indische achtergrond. Ze waren in dezelfde plaats op Java (Rambidpoedji) geboren, Ruesink in 1919 en Van der Upwich in 1918. Ruesink was de zoon van de gepensioneerde assistent-resident Johan Gerrit Ruesink en was in jaren dertig met zijn ouders naar Nederland gekomen, waar het gezin zich vestigde in Den Haag.

Ook Freddy van der Upwich bevond zich in Nederland, toen de oorlog uitbrak en woonde in Apeldoorn. Niet verrassend gezien hun achtergrond, hadden de jongemannen allebei gediend bij het KNIL, als cadet-vaandrig.

In september 1940 was Bernhard begonnen aan de studie mijnbouwkunde bij de TH Delft, maar al na 2 maanden hield hij het hier voor gezien en ging werken in de Zuid-Limburgse Emma-mijn. Al snel raakte hij daar betrokken bij het verzet, met name de Orde Dienst, een verzetsorganisatie van (oud)militairen.

Op 11-6-1941 deden Ruesink en Van der Upwich hun eerste poging om naar Engeland te ontsnappen. Dit gebeurde met een kano met buitenboordmotor vanaf het strand van Noordwijk. Maar helaas: de kano liep vlak na hun vertrek vol met water, zodat ze naar de kust moesten terugzwemmen. Ongezien kwamen zij aan wal, zodat de poging verder geen gevolgen had voor de twee.

Op 11 augustus van dat zelfde jaar 1941 deden zij een nieuwe poging om bezet Nederland clandestien te verlaten, nu over land. Zij werden echter bij de Belgische grens gearresteerd en ruim drie maanden vastgehouden in het Oranjehotel (gevangenis Scheveningen).

De aspirant-Engelandvaarders gaven niet op, want nog geen drie

maanden na hun vrijlating ondernamen zij hun 3e poging tot Engelandvaart, opnieuw via de zuidelijke landroute. Ditmaal waren zij wel succesvol. Via België, Frankrijk, Zwitserland, Spanje en Portugal kwam Freddy van der Upwich op 11-6-1943 in Londen aan. Bernhard Ruesink deed er iets langer over en arriveerde op 4-1-1944. Beide jongemannen werden na aankomst onderscheiden met het Kruis van Verdienste en kozen voor dienstneming bij het KNIL.

Bron: J. Bruin en J. van der Werff, Vrijheid achter de horizon: de Engelandvaart over de Noordzee 1940-1945. Houten, 1998, p. 51-52.

Agnes Dessing

REISERVARINGEN VAN LODEWIJK (LOUIS) JOHANNES VAN DER MEULEN

In 1990 publiceerde de Haagsche Courant een serie interviews met voormalige Engelandvaarders, waaronder Louis van der Meulen. Deze interviews werden in 1992 in boekvorm uitgegeven. Titel: Oranjehaven, tekst: Paul van Beckum (ISBN 90601077561).

Het reisverhaal van Louis van der Meulen, die samen met zijn broer Hubertus Jacobus de tocht naar Engeland maakte, is zo bijzonder en boeiend, dat wij, hun reisverhaal zoals dat bij hun aankomst in Engeland werd opgetekend, in deze Schakel hebben opgenomen.

Louis van der Meulen werd geboren op 4 juli 1919 en overleed op 13 maart 2006, zijn broer Hub werd geboren op 31 oktober 1914 en overleed in 1981. Na aankomst in Engeland trad Louis in dienst van de Nederlandse Veiligheidsdienst en Hub werd ingedeeld bij Bureau Bijzondere Opdrachten (BBO).

VAN DER MEULEN, Lodewijk Johannes, Inspecteur van Politie, 25 jaar oud

Vanaf mei 1941 was hij als Inspecteur van Politie werkzaam in Apeldoorn en Tilburg. Van 12-12-1941 tot 1-1-1942 verbleef hij, na gearresteerd te zijn door de Sicherheitsdienst, in de politiegevangenis te Scheveningen. Hij nam op 11-3-1943 ontslag uit de politiedienst, omdat hij geen cursus op nationaal-socialistische grondslag voor politie-officieren wilde volgen. Een 2e poging tot arrestatie mislukte, waarna hij zich tot 17-8-1943 schuilhield in Gelderland.

Op 17-8-1943 vertrok hij met zijn broer Hubertus Jacobus per arbeiderstrein naar Roosendaal, voorzien van papieren, hen verstrekt door de directeur van het Arbeidsbureau te Tilburg. In Creil (N. Frankrijk) ontsnapten zij uit de trein en reisden door naar Parijs. Op 22-8-1943 kwamen zij aan in Briançon, waar zij zelf identiteitskaarten vervaardigden. Van daaruit trokken zij door de Alpen naar Italiaans gebied, waarbij zij een afdaling moesten maken van 3500 meter en veel moeite ondervonden bij het passeren van de Italiaanse wachtposten. Via Turijn zijn zij doorgetrokken naar Rome. Met medewerking van Nederlandse paters konden zij Vaticaanstad binnenkomen. Hun verzoek om in Vaticaanstad een geallieerde landing te mogen afwachten werd echter afgewezen.

De Nederlandse autoriteiten konden weinig hulp verlenen, maar tenslotte slaagden de broers er in om bij de Zweedse legatie nieuwe papieren te verkrijgen. Na enige tijd in een klooster te hebben doorgebracht, vonden zij een onderdak in een particulier huis. Na de capitulatie van Rome hebben zij getracht met een transport Joodse vluchtelingen naar Noord-Afrika uit te wijken; dit lukte echter niet en hun plannen om door te reizen naar Zuid-Italië hebben hiervan veel hinder ondervonden.

Intussen was de reis naar Zuid-Italië zonder documenten niet doenlijk meer en hebben zij nog meer tijd verloren toen de vereiste papieren lang op zich lieten wachten. Omdat verder reizen onmogelijk was geworden, hebben zij zich in afwachting van verdere landingen aangesloten bij de Italiaanse partizanen. Deze organisatie stond onder leiding van een Belgische geestelijke. De partizanen verschaften militaire inlichtingen en vervaardigden valse documenten en stempels, die aan lieden van verschillende nationaliteit werden verstrekt.

Toen het front in Italië hen weinig perspectieven bood, hebben zij het plan opgevat om via de Balkan Turkije te bereiken. Het merendeel van de papieren die zij nodig meenden te hebben, vervaardigden zij zelf. Zij reisden via Triëst naar Kroatië, in een transport vanuit Italiaanse gevangenen afkomstige Tito-partizanen. Louis en Hub gaven zich uit voor Joegoslavische civiel-geïnterneerden. Zij doorliepen met succes de vele controles onderweg, maar werden in Kroatië door de Kroatische Geheime Politie gearresteerd en na verhoor aan de Duitse zijde over de grens gezet. In Marburg hebben zij de moeilijkheid bij de Kroatische consul weer weten op te lossen en zij bereikten zonder verdere problemen op 16-3-1944 Zagreb.

De volgende dag vertrokken zij naar Belgrado, waar zij weer gearresteerd werden door de Duitse Bahnhof Polizei en werden overgedragen aan de Servische politie. Na een langdurig verhoor door de Duitse Auswanderungskommissar (Balkanspecialist) werd hun Joegoslavische identiteit aanvaard en werden zij doorgegeven aan de vreemdelingendienst van de Duitse SD. Na hier weer verhoord te zijn geweest, kregen zij een verblijfsvergunning voor drie weken.

Omdat het reizen in dit gebied uitermate gevaarlijk was, maakten zij gebruik van reeds in Italië vervaardigde OT-papieren, waarmee zij zich bij de Organisation Todt in Belgrado presenteerden. Beide broers kregen een aanstelling in de kopermijnen in Bor (N.O. Servië). Zij kwamen op 22-3-1944 in Bor aan, waar zij alvorens aan het werk te willen gaan, als voorwaarde stelden dat zij vooraf Sofia mochten bezoeken om hun nationaliteitsaangelegenheid te regelen en zich van kleding en uitrusting voor hun toekomstige baan te voorzien. Dit werd toegestaan en onder geleide van een Truppenführer werden zij naar Sofia gebracht. Bij aankomst daar bleek de stad net gebombardeerd te zijn, waardoor zij hun geleider ertoe konden overhalen aan de grens op hun terugkeer te wachten.

Op 31-3-1944 kwamen zij in Plodiv aan, ca. 10 km buiten Sofia. Van daaruit regelden zij de passage over de Bulgaars-Turkse grens. Op 1-4-1944 reisden zij verder naar Jambol en verkregen er nadere inlich-

tingen. Aangekomen bij het eindstation Elchovo hebben zij de reis naar de Turkse grens (30 km) te voet voortgezet.

Kort daarna werden zij echter gearresteerd door de Bulgaarse militaire politie, door de dienstdoende officier verhoord en op transport gesteld. Tijdens dit transport konden zij ontluchten, waarna zij de reis 's nachts hebben voortgezet. Het buitengewoon slechte weer en het zware bergterrein vertraagde hun tocht en dit werd er de oorzaak van dat zij door een inmiddels uitgezonden patrouille de volgende dag werden gearresteerd. Dit gebeurde op 7 km afstand van de Turkse grens.

Toen zij weer verhoord werden, gaven zij direct de valsheid van hun papieren toe, maar vertelden geallieerde officieren te zijn, behorend bij het in Engeland gestationeerde Beatrix Legioen, in Italië geland te zijn, gevangengenomen door de Italianen, uit krijgsgevangenschap ontsnapt en dat zij nu trachtten neutraal gebied te bereiken.

Na diverse verhoren werden zij overgedragen aan de Gestapo in Bulgarije, die hen mededeelde dat zij als spionnen ter dood zouden worden gebracht. Op 6-4-1944 werden zij overgebracht naar Sofia en ingesloten bij de Politieke Politie, waar zij opnieuw langdurig werden verhoord, maar hun beweringen staande konden houden.

Zij werden vrijgegeven en overgebracht naar het Engels-Amerikaanse krijgsgevangenkamp no. 1 te Shumen. Hier verbleven zij 5 maanden. Op 8-9-1944 gelastte het Ministerie van Oorlog hun invrijheidstelling, daar de Russen het land binnendrongen. Het hele transport, dat eerst naar Sofia gebracht zou worden, werd tenslotte via Griekenland naar Turkije gezonden. Op 10-9-1944 kwamen zij in Istanbul aan en werden ondervraagd door de Engelse Intelligence Service. Op 14-9-1944 zijn ze uit Aleppo naar Caïro vertrokken, waar zij weer ondervraagd werden. Zij verlieten Caïro op 15-10-1944 en kwamen via Gibraltar op 18 oktober in Engeland aan.

Bram Grisnigt

REISERVARINGEN ENGELANDVAARDER P.H. VEUGELERS

(NASCHRIFT)

Naar aanleiding van de in vorige Schakel nr. 136 gepubliceerde reiservaringen van Peter Veugelers, attendeerde de wetenschappelijk medewerker van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie, drs. Erwin van Loo, ons op een stukje op internet over Peter Veugelers. Wij vonden dit stukje zo aardig dat wij het in deze Schakel hebben opgenomen. Auteur: Kees Vlieger.

Kees Vlieger is een pseudoniem. De echte naam van deze schrijver is Peter H. Veugelers. Peter H. Veugelers is geboren op 12 november 1918 in Haelen (Limburg). Na de basisschool (vroeger heette dat 'lagere school') ging hij in Roermond naar de ABS-school, waar hij een opleiding volgde in elektrotechniek. In de Tweede Wereldoorlog ontsnapte Peter via Spanje en Gibraltar naar Engeland, waar hij dienst nam bij de Koninklijke Luchtmacht.

Na de oorlog werd hij beroepsmilitair, tot hij in 1973 de dienst verliet. Naast zijn hobbies- zweefvliegen, siervogels, vissen en het bouwen van hengels- las Peter veel boeken. Detectiveboeken waren voor hem niet alleen ontspannend, maar ook heel leerzaam. Het zelf schrijven van zulke boeken ging in het begin nogal moeizaam. De doorbraak voor Peter kwam toen hij kennismaakte met Uitgeverij Kluitman. In juni 1969 kwam zijn eerste boek uit: "Bandietenjacht op de Westerschelde".

De ideeën over de onderwerpen kreeg Peter uit het nieuws, zoals je dat leest in de krant, hoort op de radio en ziet op de tv. Om omkopingen, ontvoeringen en bankroven bouwde hij de verhalen op die in zijn boeken beschreven zijn. Peter maakte van tevoren nooit een samenvatting van een verhaal, maar hij verzong het verhaal terwijl hij het schreef.

Bram Grisnigt

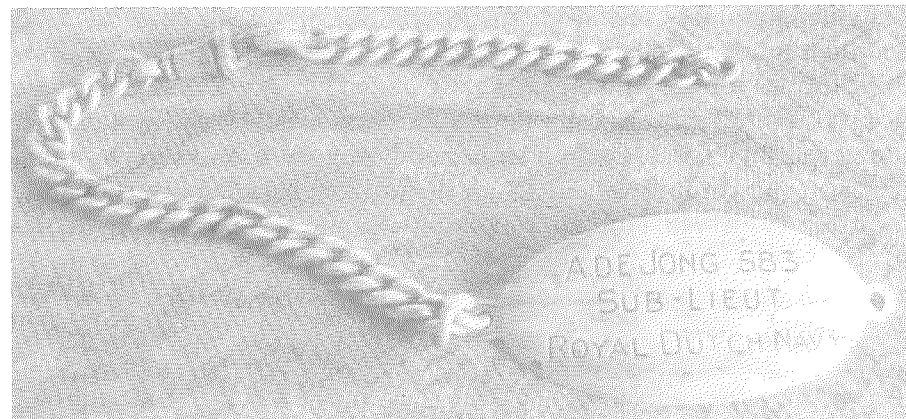
Onder deze kop stond op 4 mei j.l. een artikel in het Haarlems Dagblad over Engelandvaarder A. de Jong, die in 1941 via de Noordzeeroute Engeland bereikte. Hieronder de tekst van het artikel (auteur Judy Nihof):

Haarlem. Hij viste op makrelen, maar die wilden niet bijten. Een kwart eeuw terug kwam sportvisser Willem van Ingen toch niet met lege handen terug uit IJmuiden. Zijn vangst? Een kapot armbandje, met inscriptie. Onlangs ontdekte Van Ingen, die tegenwoordig in Spaarndam woont, dat het zilveren sieraad toebehoorde aan ene Abraham oftewel Bram de Jong. Hij moet het zijn verloren toen hij in april 1941 in een bootje naar Engeland wilde ontsnappen.

Journalist Wout Smit uit Den Helder tekende het fascinerende verhaal over de herkomst van het armbandje op, en maakte er een vlot leesbaar artikel van. Het verschijnt binnenkort in het blad van de Helderse Historische Vereniging. Smit vindt het niet alleen mooi dat 25 jaar na de vangst van het armbandje deze geschiedenis boven water is gekomen. „Het is ook heel bijzonder dat het sieraad toch nog kon worden teruggegeven aan een van de nabestaanden, zijn zoon Ian”, aldus Smit. „Het armbandje is voor Ian van grote emotionele waarde.”

Onderzeeboot. Aanvankelijk belandde het sieraad in Willems ouderlijk huis, in een kastje tussen allerlei rommeltjes. Pas als zijn ouders beiden zijn overleden, en het huis ontruimd moet worden, vindt Van Ingen het terug. Alsnog raakt hij gefascineerd door de inscriptie 'A. de Jong 583 Sub-Lieut. Royal Dutch Navy'. Als Van Ingen een artikel in het Haarlems Dagblad leest, over de speurtocht naar de vermiste onderzeeboot Hr. Ms. 013, gaat bij hem een lichtje branden. Misschien was De Jong wel luitenant aan boord van de 013! Van Ingen zoekt contact met een filmploeg die voor televisieomroep Max bezig is met een documentaire over nabestaanden van vermiste bemanningsleden van de 013. Maar dat spoor loopt dood.

Vrij snel daarna ontdekt Van Ingen dat het armbandje toebehoorde aan Bram de Jong, die in 1937 aan zijn opleiding tot marineofficier was begonnen. Over hem bleek vrij veel bekend. Om aan krijgsgevangenschap te ontkomen vluchtte De Jong op 28 april 1941 samen met zijn

vriend Jan Jacob Storm van 's-Gravenzande naar Engeland, in een jol van 3,5 meter bij 1,5 meter. De Jong was toen 25 jaar.

Tweemaal overboord. Het verhaal van die mislukte overtocht leest in het artikel van Wout Smit als een spannend jongensboek. De mannen slaan overboord en dobberen uren op zee, voordat een schip het tweetal oppikt. De marineleiding stuurt De Jong vervolgens naar Indië. Daar wordt zijn schip geraakt door een Japanse torpedo, en wéér ligt De Jong als drenkeling in zee. Na zeven uur op een vlot worden hij en 122 andere drenkelingen opgepikt door een Brits schip. Later zou zijn echtgenote zeggen dat Bram in de Javazee 'in één nacht grijs was geworden'. Na die ingrijpende gebeurtenis kruipt De Jong nog verschillende keren door het oog van de naald. Zijn carrière bij de marine eindigt in 1968. Bram de Jong overlijdt in 1978.

Willem van Ingen heeft het armbandje inmiddels aan Brams zoon Ian (67) gegeven. Die denkt dat zijn vader het heeft laten maken omdat hij zich realiseerde dat hij veel risico liep, toen hij de oversteek naar Engeland waagde. Het zou journalist Wout Smit niet verbazen als zijn artikel over het armbandje straks de nodige reacties oplevert. „Reacties komen er ongetwijfeld. Maar ik denk niet dat er nog nieuwe feiten naar boven komen. Dit verhaal is rond.” Zie: www.heldersehistorischevereniging.nl

Aanvulling:

Wat niet in het Haarlems Dagbladartikel vermeld staat, is dat De Jong en Storm van 's-Gravezande als eersten ontsnapten via de Hondsbossche Zeewering bij Petten. Wie meer details wil weten over hun gevaarlijke tocht, die hen bijna noodlottig werd, kan terecht in het boek van Jan Bruin, *Vrijheid achter de horizon: Engelandvaart over de noordzee 1940-1945*. Houten, 1998, p. 40-42.

Agnes Dessing

ONTHULLING VAN BEELDJE VAN PETER TAZELAAR RMWO

Op 22 juni 2013 werd in Hindelopen een beeldje van Engelandvaarder en geheim agent Peter Tazelaar onthuld. Het initiatief hiervoor was uitgegaan van de stichting Peter Tazelaar, waarvan bestuurslid en medeoprichter Victor Laurentius aanwezig was.

Het beeldje dat in brons wordt gegoten zal een plaats krijgen op het plein voor de ingang van het museum Hindelopen. Peter Tazelaar is in 1981 in Hindelopen gaan wonen en in 1993 aldaar overleden (Schakel juli 1993).

Ondanks het slechte weer waren ruim 70 belangstellenden aanwezig en werd de plechtigheid in de hal van het museum gehouden. Onder de aanwezigen waren familieleden dochter Eva Tazelaar, zoon Peter Tazelaar, volle nicht mevrouw Evelien Geuze-Tazelaar en kleinzoon Tjarda Tazelaar aanwezig. In zijn inleiding merkte historicus Victor

Vlnr: Nicht Evelien Geuze-Tazelaar, dochter Eva Tazelaar, Victor Laurentius, zoon Peter Tazelaar.

Laurentius op dat Peter Tazelaar óók een Soldaat van Oranje, en misschien wel dé Soldaat van Oranje was. Volgens Titus Stallmann, voorzitter van het Plaatselijk Belang Hindelopen waarmee de stichting heeft samengewerkt was het beeldje voor allen die strenden voor de vrijheid.

CHB

WEG NAAR DE VRIJHEID

Jaarlijks wordt in Zuid-Frankrijk nabij Saint-Girons een tocht over de Pyreneeën georganiseerd, die is gebaseerd op door gidsen tijdens WO II gebruikte zware ontsnappingroutes. Meer dan 39.000 personen van verschillende nationaliteiten, waaronder Nederlanders en militairen, zouden tijdens de oorlog van deze routes gebruik hebben gemaakt. Onder de gebruikers bevonden zich onder meer de Nederlandse Engelandvaarders Rudy Zeeman, Sam Timmers Verhoeven en Gijs den Besten. Dit jaar was het de 20ste keer dat een dergelijke tocht werd herhaald. Aangezien het organiseren van deze tochten nog steeds met succes jaarlijks plaatsvindt, waaraan nabestaanden van gebruikers en belangstellenden deelnemen, volgt hieronder een korte beschrijving van de organisator met zijn adres.

CHB

THE TRAIL TO FREEDOM

Le Chemin de la Liberté or Freedom Trail, Franco, based on the town of Saint-Girons in the département of Ariège, 100 kilometres south of Toulouse. The trail retraces one of the hardest wartime escape routes over the central Pyrenees into Northern Spain. The event follows the route taken by mountain guides and their escaping groups through the

Pyrenean foothills southwards and upwards to the Spanish frontier via the soaring massif of Mont Valier (2838 metres). During World War Two this route was established originally for Frenchmen fleeing from their Nazi oppressors in an attempt to reach North Africa via Spain and join the Free French Forces of General de Gaulle. As the war progressed, the trail was used by many shot-down Allied airmen who were being filtered south on a regular basis along the Pat O'Leary, Dutch-Paris and Marie-Claire escape lines. Three Dutch "Engelandvaarders" also escaped across the mountains close to Saint-Girons in the winter of 1944. First to cross with a group of shot-down Allied airmen was Rudy Zeeman (now living in Tasmania, Australia), whose subsequent adventures were many and varied, followed two weeks later on the same route by Samuel Timmers Verhoeven and Gijs den Besten. The group in which these two men were travelling was ambushed by a German patrol close to the frontier and only Sam and Gijs managed to escape in the confusion and eventually - after several weeks of hiding in the vicinity reach the safety of Spain. The Pyrenean mountain chain stretches for 430 kilometres from the Mediterranean Sea in the east to the Bay of Biscay and the Atlantic Ocean in the west. During the Second World War between the years 1940-44, more than 33,000 civilians and 6,000 Allied servicemen were forced to tackle these peaks in an effort to escape from Nazi-occupied Europe and regain their liberty via neutral Spain. More than 5,000 escapees and their French helpers died during those crossings. Either shot on the spot by Nazi patrols or deported to die later in labour and concentration camps. The annual Chemin de la Liberté "escape" in July presents not only a fascinating slice of history, but also a tough four-day sporting challenge for the youth of today in the hope that at the end of this trek the young people of the 21st Century will feel exactly the same sense of elation, achievement (and often relief!) that their predecessors did more than seventy years before.

Scott Goodall
"L'Escrabiche"
09420 Lescure, France
Tel. (0033) (0)561963588
E-mail: settgdll2@orange.fr

DAG VAN HET VERZET, 31 AUGUSTUS 2013

Deze Dag van het Verzet wordt in de feestelijke entourage van het restaurant de Generaal Spoorkazerne te Ermelo gehouden. Het hebben en kunnen tonen van een geldig legitimatiebewijs is verplicht, om de kazerne te bezoeken.

Programma:

- Vanaf 10.00 uur Bus pendelt tussen station Ermelo en de Generaal Spoorkazerne te Ermelo.
- Vanaf 10.00 uur Koffie/thee met gebak.
- 11.00 uur Opening door de voorzitter van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945, de heer R.W. Hemmes.
Gezamenlijk zingen van het WILHELMUS.
- Start demonstraties Nana Pearl:
Stijlvolle producten voor de moderne vrouw.
- 11.30 uur Aperitief.
- 13.00 uur Broodmaaltijd met soep.
- 14.30 uur Sluiting door de voorzitter de heer R.W. Hemmes.

Het herinneringsgeschenk wordt alleen uitgereikt na sluiting van de Dag van het Verzet bij het verlaten van de party-zaal van de kazerne. Een bus staat gereed naar station Ermelo. Onze activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door de opbrengsten uit de BankGiroloterij. Uw deelname aan de BankGiroloterij wordt daarom van harte aanbevolen.

Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945

Beschermheer Z.K.H Prins Bernhard der Nederlanden

Kort verslag van de bestuursvergadering van de Stichting Samenwerkend Verzet
1940-1945, d.d. 11 juni 2013, gehouden te Doorn

1. De voorzitter heet iedereen van harte welkom op deze vergadering.
2. Inhoudiging Z.M. Koning Alexander en H.M. Koningin Maxima.
De Nederlandse verzetsorganisaties hebben geen uitnodiging ontvangen voor de inhoudiging. Onze aanwezigheid wordt niet als zo belangrijk beschouwd, wat het gevoel geeft dat wij niet (meer) worden gewaardeerd.
3. Defilé Wageningen
Op 4 mei heeft de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945 met een aantal verzetsdeelnemers deelgenomen door in een historisch voertuig mee te rijden in het defilé. De voorzitter van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945 heeft een speech gehouden tijdens de herdenkingsdienst.
4. Dag van het Verzet 2013
De Dag van het Verzet wordt dit jaar op 31 augustus gehouden in de Party-zaal van de Generaal Spoorkazerne in Ermelo. De reünie wordt georganiseerd voor oud-verzetsmensen, partner en eventuele begeleider. Naast de oud-verzetsmensen zijn ook de weduwen/weduwnaars van oud-verzetsmensen van harte welkom. Het bestuur wil onze subsidieaanvraag en de bijdrage per persoon voor deelname aan deze reünie zo laag mogelijk houden. De organisatie heeft besloten om uitsluitend verzetsdeelnemers een herinneringsgeschenk te geven.

AANMELDINGSFORMULIER DAG VAN HET VERZET _____

Deze reünie is uitsluitend bestemd voor oud-verzetsmensen, weduwe/weduwnaar van oud-verzetsmensen met hun partner en een eventuele begeleider.

Ja, ik heb belangstelling om deel te nemen aan de Dag van het Verzet op zaterdag 31 augustus 2013 te Ermelo. Vanuit de verzetsorganisatie:

NFR / Expogé / The Escape / AAH / C.O.V.V.S. / Vereniging "Friesland" 1940-1945 / Stichting Genootschap Engelandvaarders

Naam: _____ Dhr / Mw.

Adres: _____

Postcode en Woonplaats: _____

Telefoonnummer: _____

Uw geboortedatum is: _____

Neemt **wel / niet** met _____ personen (maximaal 2 personen, plus eventueel een begeleider) deel aan de lunch. De extra kaarten zijn bestemd voor: ☐ Echtgenoot/echtgenote

☐ Partner

☐ Begeleider

Graag vóór 1 augustus 2013 zenden aan: Dag van het Verzet, Postbus 100, 3940 AC DOORN. Het secretariaat is tijdens kantooruren te bereiken op het telefoonnummer 0343-474200. Het verschuldigde bedrag ad € 15 per persoon kunt u overmaken op girorekening 5166870 t.n.v. Stichting Samenwerkend Verzet te Doorn. U ontvangt na ontvangst van dit formulier en uw betaling een programma en toegangskaart(en) voor deze dag.

Onze activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door de opbrengsten uit de BankGiroLoterij. Uw deelname aan de BankGiroLoterij wordt daarom van harte aanbevolen.

ADRESSENBESTAND

ADRESSENBESTAND
Stichting Genootschap Engelandvaarders

Aanvullingen en wijzigingen no. 53 op de adressenlijst van 1 april 1999.

Overleden:

Josselin de Jong, G. de
Helder, L.H.

Den Haag
Eindhoven

Adreswijzigingen en correcties gaarne aan:

G.J. Staal
Oranje Nassaulaan 52
3708 GE Zeist
Telefoon 030 - 692 27 92
E-mail: staalgj@gmail.com

Onze activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door het V-fonds met middelen uit de BankGiro Loterij en Lotto. Deelname aan deze loterijen wordt daarom van harte aanbevolen.

www.engelandvaarders1940-1945.nl
